

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălănătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Din cauza SS. sîrbători ale Născerii Domnului, Nrul cel mai deaproape va apăre Joi în 29 Decembre v.

Prenumeratiune nouă la „Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămîna, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pîlîngă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al postei ultime să fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșese cu ultima Decembrie 1883, a și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârzia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fîșii de adresă dela abonamentul ultim.

Ad Nr. 3967. Plen.

Cătră onoratele oficii parohiale și onorații membri ordinari și estraordinari, preoți și mireni ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul Cetății de Peatră.

Prin ordinațiunea Ven. consistoriu arhidiecezan ddto 10 Octombrie a. c. Nr. 3967 Pl. primind scrisul onorifica însărcinare de a conduce alegerea de protopresbiter în protopresbiteratul Cetății de Peatră, am onoare, acum după ce sînt deja împlinite cele de lipsă de a premerge actului de alegere, a convoca pe toți on. membrii ordinari și estraordinari, preoți și laici, ai sinodului protopresbiteral, ai numitului protopresbiterat, pe **Joi în 12 Ianuarie 1884** în comuna **Cărpiniș**.

Conform §. 52 din statut. org., serviciul divin, împreunat cu chemarea sîntului spirit, se va începe la 9 oare înainte de ameați în biserica parochială

din Cărpiniș, la care, de sine se înțelege, sînt poțiți a participa toți membrii sinodului.

După servițiul divin va urma imediat actul alegerii, în localitatea ce se va designa din partea subscrisului.

În sensul §. 63 din statutul organic comitetul protopresbiteral este convocat pe **11 Ianuarie 1884** la oarele 4 seara în cancelaria oficiului protopresbiteral din Cărpiniș.

Acest cerculariu împreună cu lista membrilor sinodali alăturată aci sub %, conform §. 15 din instrucțiunea Ven. sinod arhidiecezan, se comunică tuturor oficiilor parohiale din protopresbiteratul Cetății de Peatră spre a-l publica în toate bisericile parohiale în Dumineca ori sîrbătoarea cea mai deaproape, avisând pe deputații cercului respectiv a se presenta și a participa la actul alegerii.

Sibiu, în 24 Decembrie 1884.

Nicolae Cristea m. p.,
comisariu consistorial.

„Și pe pămînt pace, între oameni bună voire.“

Aceste cuvinte ângeresci le vom auzi în toate bisericile noastre la ziua prasnucului năsterei domnului. Cuvinte ângeresci, cuvinte sublime, dela a căror împlinire atîrnă fericirea noastră pămîntescă. Pacea pe pămînt și bunavoire între oameni două lucruri, de cari avem astăzi trebuința cea mai mare, pace pe pămînt și bunavoire între oameni, două condițiuni, cari împlininduse, produc fericirea noastră. Pacea și bunavoirea între membrii unei familii, produc fericirea în această familie. Activitatea părintelui e respălătită prin iubirea de fii și buna voință dintre membrii întregii familii împrăștiie norii de vijelie, cari amenință familia cu descărcarea torențelor de năcașuri, al căror isvor este discordia și reînța.

Pacea și bunavoirea în sinul unei societăți apropiate pe membru de membru, deschide inima fiecărui față cu de aproapele său, produce încredere reciprocă, dragoste frățească, din care isviresc toate bunătățile lumii acesteia. Lucrările cu plan și disciplină ale acestei societăți sînt încoronate de succes și progesează.

Pacea și buna voință sînt temelile statului. Așa a fost înainte cu 1884 de ani, când au predicat ângerul domnului pacea pe pămînt și bună

voirea între oameni, așa este și acuma și la vestirea acestor cuvinte ângeresci trebuie să salte inima fiecărui creștin evlavios.

Sîntele sînt principiile proclamate de ângerul domnului, sîntă este și roada salutară a acestor principii aplicate în viața practică. Sădite în inima omului de însuși creatorul, și nutrite de cei chemați cu creșterea individului, ele cresc deodată cu omul și ajunse la perfecțiune, pretutindenea împrăștiie bivîntărea cerului.

Nutrite și desvoltate în sinul unei familii, membrii acesteia trăsesc toți pentru unul și unul pentru toți. Pe lângă legăturile de sînge, și cele firesci, mai vin aceste legături ale moralei creștine și fiecare membru al familiei ca rotițele unui orologiu, și împlinesc detorința în sfera sa de activitate. Ne cunoscînd discordia, necunoscînd ura, necunoscînd separatismul, fie care lucră cu conștiința, că interesele le sînt comune, și că progresînd unul progesează toți.

Asemenea stare ideală este în ori ce societate bine organizată și plină de activitate, asemenea în fie-care stat, care pretinde a avé vieață, a se susține pe calea cea mai naturală, fără meseșuguri, cari în veci nu vor isbuti a și pretinde durabilitate.

Pacea pe pămînt și bunavoirea între oameni, ca principiu vecinic va remănea. Însă numai ca principiu, căci precum la cel dintăi om n'au lipsit intrigile diavolului pentru mîncare din pomul cel oprit, astfel și astăzi uneltirile și intrigile au stricat pacea de pre pămînt și bunavoirea dintre oameni.

În locul acestor sîntele principii în statul nostru jurnalistic maghiară a aflat cu cale a sēmăna discordia între diferitele seminții, și în loc de bunavoire au introdus intrigile și subminarea. În teorie s'au proclamat egalitatea tuturor înaintea legii, libertatea absolută și frățietatea, ca în realitate să se ajungă tocmai contrariul.

Sub preteculul ideii de stat unguresc s'au întreprins o campanie formală asupra tuturor naționalităților din patrie. Și aceasta s'a condus cu sistemă, progresînd pas de pas cu ea și neîndreptățirea naționalităților.

Se constatăm faptele:

După pactul dualistic la 1867, Ungaria s'a pus pe lucru pentru consolidarea să internă. Românii prin o greșită politică, ale cărei grele consecințe le simțim astăzi în toată gravitatea lor, s'au abținut dela activitatea parlamentară. Înțeleg numai pre românii ardeleni. Diariul nostru a desaprobat

FOIȚA.

Disertațiune

despre necesitatea promovării și protecționării meseriilor între români.

(Urmare).

Comitatul Clușului.

Comuna: Cojogna.

	până 1848 străini români	până 1883 străini români
Comercianți de ori-ce fel	1	3
Meseriași:		
Cismari	3	6
Cojocari	1	2
Croitari	2	4
Căramidari	15	20
Cuptorari	3	3
Fauri	5	12
Grădinari culți	—	1
Hotelieri	6	15
Lemnari, meșteri de case	15	20
Măcelari	10	15
Măsari, dulgheri	6	10
Morari	6	10
Orologeri	1	1
Organiști	1	1
Pictori	—	1
Pănzari	1	1

	până 1848 străini români	până 1883 străini români
Petrari	—	3
Postovari	2	6
Rotari	3	10
Urloeri	1	2
Suma	81	145

Rev. d. protopop Ioane Hoszu. culegînd datele scrie:

a) Pentru a se promova meseriile la poporul român, lucră inteligența română, însă poporul are antipatie cătră meserii și alte întreprinderi ale timpului present, el trebuie povețuit și indemnat a se întocmi după timp.

b) Dacă stă poporul român materialicesce ađi mai bine decăt la anul 1848? se poate respunde: ca în aceste părți pre lângă toate nedreptățile și nepăstuirile, poporul stă mai bine decăt la anul 1848.

c) Despre Românii cari și-au vîndut, moșiile dela anul 1848 incoace, se poate dice că 1/5 și le-au schimbat, că de și le-au vîndut, le au cumpărat alți români.

Comitatul Clușului.

Comuna: Mociu.

	până 1848 străini români	până 1883 străini români
Comercianți de ori-ce fel	2	1
Meseriași:		
Cismari	1	4
Cordoneri	—	2

	până 1848 străini români	până 1883 străini români
Cojocari	8	1
Croitari	1	1
Fauri	1	8
Funari	1	1
Hotelieri	2	2
Lemnari, meșteri de case	7	1
Măcelari	1	1
Măsari, dulgheri	—	1
Morari	5	2
Rotari	—	1
Zidari	2	4
Suma	9	28

On. D. I. Bozac procurînd datele din Mociu scrie:

a) Pentru a se promova meseriile la poporul român, lucră preoțimea și inteligența seculară, adecă cei mai zeloși (de cari Câmpia transilvană ar putea se aibă mai mulți de cum are); preoțimea stînd mai bine materialicesce, ar putè face și mai mult pentru fii ei sufletesci.

b) Poporul materialicesce stă mai bine ađi decăt la 1848 cu 10—20%.

c) Despre numărul Românilor, cari dela 1848 până ađi își vîndură moșiile? Se poate lua că pe Câmpia 1/5 dintre moșiile țeranilor români s'au vîndut, însă o mare parte tot la Români au trecut. În unele locuri că în Berchiaș au înaintat Românii în avere de pămînt la 150,000 fl.

acest pas al românilor, la desaprobat dela început și până acum. Consecențele însă trebuie se le suportăm, căci încă de atunci ni s'a ținut „*flere posem, sed iurare non.*”

S'au făcut fără voia noastră legile din 1868, cari cu tot separatismul lor totuși erau în stare a produce pacea pe pământul patriei noastre, dacă nu lipsea bunăvoința oamenilor în executarea acestor legi. Lipsa bunăvoințe s'a scusat la toate ocaziunile cu „*interesele statului unghuresc*” și „*ideia de stat unghuresc.*” Din aceste nomenclaturi moderne au răsărit două fiece ale curentului politic, ce domnesce astăzi la nou. Una e, că *Ungaria nu poate fi stat poliglot.* Cu alte cuvinte: Ungaria nu poate fi, cea ce este în realitate, ci ea trebuie se fie cea ce și închipuesce fantasia atacată de părutele succese momentane. Ca să se poată întempla aceasta, era foarte natural, ca să se nască a doua fiece: „*maghiarisarea.*”

În interesul acestor două produse ale erei dualiste, s'au făcut multe. Nu vom cerceta întru cât am contribuit indirect și noi la dezvoltarea atât de nenaturală a lucrurilor, vom spune însă că ele s'au dezvoltat repede. Ca statul să nu mai apară poliglot, s'a arondat Transilvania atât de minunat, încât nici la municipii nu mai putem străbate. Spre documentarea aserțiunii că statul nu e poliglot a trebuit să se întreprindă maghiarisarea.

Cunoaștem ce s'a făcut în această privință, cunoaștem articolul de lege XVIII din 1879 și articolul de lege pentru scoalele medii din 1883.

Cumcă acestea nu au fost în stare a întemeia pacea pe pământul patriei noastre, fie cine va pricepe, și cum că spre a pute face cea ce s'a făcut, se recere o totală lipsă a bunăvoințe, e evident. Astfel acuma pe pământul patriei noastre în locul păcii domnesce cea mai mare discordie, și bunăvoința dintre oameni; bunăvoința ce ar trebui se fie între cetățeni, s'a prefăcut în adevărată dușmănie, dușmănie vedită, durere prea vedită, de cătră presa maghiară.

Neîncrederea reciprocă dintre naționalitățile patriei a isvorit din fanatismul, sau cum se numește în limbajul mai nou — din șovinismul național al maghiarilor, cari astăzi monopolizează puterea statului. Durerea! acest fanatism asupritoriu de alte naționalități, este nutrit chiar și de cătră organele guvernului, ca să nu vorbim de propaganda, ce-i fac diarele jidovite, de sigur nu cu scop de a consolida statul, ci de a promova și pe această cale specelele particularilor.

Și astăzi stăm față în față ca două tabere vrășmășesci. Pacea dintre noi a dispărut, dispărut'a și bunăvoința, și cu ea și fericirea patriei noastre.

Dumnezeu scie ce va aduce viitorul, Dumnezeu scie ce mai vrea viitorul, Dumnezeu scie ce va pute face viltoriul, noi nu știm nimica din toate acestea.

Constatăm că cântarea ângerească „*Pe pământ pace, între oameni bună voie*” nicăiri nu ar fi mai la loc ca la noi; dorim, din inimă dorim ca ea se vină și se sălășluiească între noi, și cine va face ca cântarea ângerească să se traducă la noi în realitate, acela va fi ângerul păcii, care va binemerita de patrie și națiune.

Adânc pătrunși de necesitatea acestei păci și bunăvoințe, tari în speranță că ea se va realiza, încheiăm salutând pe cetitorii nostri cu cuvintele ângerești: *Pace și bunăvoința între voi!*

Revista politică.

Sibiu, în 21 Decembrie 1883.

Cu ocaziunea schimbării anului s'a introdus în obiceiul gratulările pre la ministrii. La asemenea ocaziuni se țin vorbiri preste vorbiri. Partida liberală s'a prezentat la ministrul president Tisza și l'a felicitat ca pre conducătorul ei. Publicăm la alt loc cuvântarea Baronului Bánffy în estras și pre cea a domnului Tisza în estensum. Spațiul nu ne permite se ne ocupăm mai în detaliu cu temerea de căderea dela putere a domnului Tisza, sperăm însă că vom pute reveni.

În Croația lucruri ciudate se petrec! Deputații pe întrecute se descarcă în limbajul nespălat asupra Ungariei.

Ministrul comun de resboiu contele Bylandt Rheidt într'o vorbire cu un general a promis că cât mai curând va aduce o lege, prin care va urca salariele ofițerilor de rang mai inferior, o dispozițiune mai nimerită nici că se poate.

Dintre toate statele europene, cea mai mare bucurie o manifestează Italia — atât cea a italienilor, cât și cea a papei. Cu ocaziunea gratulărilor de anul nou regele Umberto și-a exprimat satisfacțiunea pentru completarea operei începute de tatăl seu Victor Emanuel.

Nu mai puțină bucurie exprimă și organele Papei. După ele anul acesta a fost cel mai roditoriu sub domnia actualului papă. Causa. În anul acesta sa serbat aniversarea a 400 de ani dela nașterea lui Luther, și tot în anul acesta fiitorul domnitor al reformatilor s'a căciulit pe la Sfântul Părinte — vorba diarelor papale.

În Rusia ear și-a ivit nihilismul capul. Se constată ulterior că vulnerarea țărului nu s'a făcut prin restuarea din sanie, ci prin pușcă.

Diarele din 1 Ianuarie 1884 st. n. ne aduc scirea despre asisinarea lui Sudeikin, șeful despărțământului secret de poliție

Despre starea lucrurilor în Sudan cetim în „*Telegraphul*” din București:

Dela aparițiunea Mahdiului nu mai este vorba de cât despre eventualitatea unei interveniri a Turciei în sudan. Această intervenire, care ar fi având vre-o câți-va partizani în Anglia, se țice că ar fi în ajuu de a se realiza. Dacă trebuie să credem pe corespondentul diarului „*Standard*”, lordul Dufferin a încunoscintat deja pe Said-pașa, primul ministru al Sultanului, că guvernul englez nu s'ar opune la trimiterea unui corp de expedițiune turcesc în Sudan, și pe de altă parte, se anunță că pregătiri serioase se fac la Constantinopol în vederea unei viitoare campanii contra Mahdiului, Sultanul ar interveni în calitate sa de Calif, și astfel, rolul Angliei s'ar mărgini numai în a menține ordinea în Egipt.

De sigur combinațiunea este foarte ingenioasă și profitabilă englesilor. Cu toate acestea, trebuie să ne indoim că Turcia va da concursul său Angliei în această împrejurare, fără ca să tragă vre un folos și că ea va trimite soldații ei în Suakim ca nisce bași buzuci cari să fie plătiți de Kediv sau de guvernul britanic. Sultanul, în calitate sa de șef suprem al religiunii musulmane, are datorii de împlinit și mai cu seamă o demnitate de apreciat. Dacă voește se vadă pe Mahdiu disparând de pe scena orientală pe care s'a arătat de odată și dacă

nu poate să vadă fără o viuă neplăcere progresul unui om care, dacă ar isbuti să fundeze în Africa un nou stat independent, ar aduce o gravă atingere prestigiului Califului, trebuie, în schimb, să țină samă de simțimentele și aspirațiunile lumii musulmane. Pentru musulmani, revolta Mahdiului este o protestare contra ocupării Egiptului de englezi. El este liberatorul trimis de D-șeu pentru a scăpa Egiptul din mâinile necredincioșilor. Sultanul, intervenind în Sudan contra Mahdiului, ar lua dar în mână cauza creștinilor. Nu ar putea să facă aceasta fără ca să nu indisună pe supușii săi, de cât numai dacă, de odată, ar ocupa valea Nilului și ar stabili acolo autoritatea sa care nu este recunoscută.

Anglia neputând să consimțe a evacua Egiptul în aceste condițiuni, precum nici de a introduce acolo pe Turci, acești din urmă sunt ținuti să păstreze o atitudine expectativă, dacă nu o neutralitate binevoitoare, față cu Mahdiul. Nu știm dacă în realitate s'au făcut negocieri în această privință între cabinetul din Londra și sublima Poartă; și dacă aceste negocieri au existat, ne indoim ca ele să fi ajuns la rezultatul pe care le place unora să l'anunțe. Intervenirea turcă în Sudan n'ar putea fi posibilă, după cum am spus mai sus, decât numai dacă Anglia ar consimți să renunțe în favoarea Portii la o parte din avantajele pe cari le a dobândit în Egipt. Deocamdată, ea va face o nouă experiență și va încerca o storțare foarte mare contra Mahdiului cu concursul lui Baker-pașa, al gendarmilor sei, al cător-va batalioane de negri și bași-buzuci, de cari se pare că este plin Cairo și cari pot fi îndată înregimentați pentru a fi îndreptați asupra Suakimului și a altor puncte de pe granița egipteană.

Această graniță voește Anglia mai cu samă să o apere și în acest scop a renunțat la evacuarea parțială a Egiptului, care se hotărise acum câteva săptămâni. Sultanul va putea, dacă va voi, să trimită trupe în Sudan; aceste trupe nu vor debarca în Alecsandria, ci în Suakim, sub supraveghierea fotei engleze, care le va escorta până la Constantinopole când momentul repatrierei lor va sosi.

În ceea ce privește Egiptul propriu ținut, intrarea în el va fi interzisă însuși Sultanului ca și Mahdiului.

Gratulațiunile la anul nou.

Gratulațiunile dela anul nou la domni ministri din capitală au avut de astădată un interes mai deosebit ca de obicei. Din cuvintele reciproce de felicitare transpiră grigea față cu viitorul, reacțiunea se ivesce ca o nălucă înspăimântătoare și pune pe liberali pe gânduri. În cele următoare dăm în resumat aceste gratulațiuni:

Partida liberală în frunte cu contele B. Bánffy s'a prezentat mai întâiu la ministrul president C. Tisza.

Conducătorul mulțemesce ministrului pentru servițiile din trecut și i dorește tărie, putere și succes pentru problemele ce-l așteaptă, asigurându-l și de aici înainte de sucursul partidei liberale, care totdeauna va urma șefului său, care a știut se dea expresiune atât de frumoasă și curată vederilor partidei guvernamentale. Sânt o sumă de greutăți, create de alții, ce trebuie învinse, ele sânt aparențele tuturor epocelor de transacțiune și ale începutului.

Comitatul Clușului.

Orașul: Huedin.

	până la 1848	până la 1883
	străini români	străini români
Comercianți de ori ce fel	10	48
Meseriași:		
Cismari	2	19
Cordoneri	—	5
Compactori	1	3
Cojocari	3	32
Croituri	10	30
Cuptorari	2	10
Fauri	5	10
Funari	2	8
Lemnari meșteri de case	—	7
Măsari, dulgheri	—	12
Morari	—	36
Pușcași	—	1
Rotari	—	15
Suma	35	246*)

On domn profesor August Ungur din părțile Huedinului procurând datele scrie:

a) A se promova măestriile între români lucră preoțimea și inteligența seculară.

*) Măestrii sânt 108; Sodali 89; Învățacei 42.

b) Poporul din aceste părți materialicesce nu stă mai rău decât la anul 1848.

c) Cât pentru înstreinarea moșilor cari le-au avut Români la anul 1848, în ținutul Huedinului preste tot, s'ar pute lua că nu s'au înstreinat, ci din contră sau înmulțit moșiile în preț de 10—40 mii fl. valoare, astfel s'a întemplat în comuna Stolna. Progresul la poporul român moralicesce și materialicesce depinde dela conducătorii lui. Acești domni trebuiesc rugați a se interesa de progresul poporului; ear cei ce se interesează trebuiesc lăudați cu recnoscință.

Mulți români din părțile Huedinului se ocupă cu vândare de sticle dela fabricile de sticlărie și cu pus de ochiuri la ferestrii.

Comitatul Clușului.

Comunele: Borșia, Panticu, Hida și giur Almaș și giur.

	până 1848	până 1883
	străini români	străini români
Meseriași:		
Cordoneri	—	5
Cojocari	—	24
Croituri	—	3
Cuptorari	4	9
Fauri	2	14

până 1848 până 1883

străini români străini români

Funari	—	3	—	2
Hotelieri	—	—	—	4
Lemnari, meșteri de case	—	28	—	47
Măsari dulgheri	—	—	—	5
Morari	—	12	—	16
Rotari	—	15	—	34
Zidari	—	8	—	31
Suma	—	72	—	194*)

Prea on. dn protopop gr. cat. Alecsandru Lemény din Borșia comunicând aceste date scrie:

a) Pentru a se promova meseriile între români, lucră în aceste părți mai mult preoții.

b) În cele materiali stă poporul român în mai multe locuri mai bine de cât la anul 1848.

c) Despre numărul românilor cari dela 1848 până azi și-au vândut moșiile acurat nu se poate sci; aprocsimativ însă, vor fi ca la vre-o 130 familii din întreg ținutul acesta.

(Va urma).

*) Măestrii sânt 188; Sodali 33; Învățacei 23.

Între reformele de introdus oratorul atinge re-organizarea casei magnaților, care trebuie realizată așa, ca acest factor legislativ să fie un sprigin puternic pentru stat, însă să țină samă de postulările ecuitabile ale timpului.

După ce atinge revolta provocată de antisemiți care s'a sugrumat prin energia ministrului și prin simțul cel sănătos al cetățenilor, gratulantul dorește șefului partidului liberal tăria și perseverența în realizarea problemelor și reformelor și îl asigură că și partida îl va sprigină cu toate puterile și îl va urma ca și până acum.

La aceste cuvinte de felicitare, ministrul president Tisza respunde următoarele;

„Voind a răspunde cu unele cuvinte la strălucita vorbire ce a adresat-o amicului nostru către mine și către colegii mei, îmi țin de prima datorință, acuma ca și de altă dată, a da expresiune mulțămii atât în numele meu cât și în al colegilor mei, a căror număr dorere s'a împuținat de curând. Primiți mulțămii noastră cordială pentru ajutorul și amicitia ce ni le ați dat în trecut, și pentru cuvintele voastre amicabile de astăzi. Și în trecut am avut multe lupte și cestiuni grave dar le am rezolvit cu ajutorul lui Dumnezeu; fiind stăruind unii cu alții și în viitor, ne va succeda a rezolvi și cestiunile grele ce ne mai asteaptă (Consiințiri.) Nici un guvern cu toată bunăvoința sa, nu va pute să realizeze nimic, dacă nu va avea încrederea membrilor legislativi. Puterea noastră și-a avut rădăcina sa până acum în încrederea Voastră și în această încredere trebuie să o căutăm și pe viitor.

„Intr'adevăr multe cestiuni grave de reforme au ramas neresolvite; este însă un lucru sigur, că chiar și în statele ce nu se află într'un stadiu de tranziție, tot pot să mai rămână cestiuni de rezolvit, pentru că viața în desvoltarea sa provoacă necontenit cestiuni noi. (Așa e!)

„Încât pentru cestiunea cea gravă de reformarea casei magnaților cred că vă este cunoscut, că pe la sfârșitul sesiunii trecute am făcut în casa de sus a dietei în această privință o promisiune, care o reînnoisem la începutul sesiunii prezente. Proiectul de lege este gata și se poate substerne în fie care moment legislativei, — dar tocma punctul de vedere ce mă conduce, indicat și de oratorul Vostru, — punctul de vedere adecă, că deși casa de sus se va reforma conform postulatelor și raporturilor de astăzi, ea totuși trebuie să rămână una dintre garanțiile ideii de stat unguresc (aplaude) — îmi impune necesitatea a pune în lucrare reforma între astfel de împrejurări, când bunele relațiuni dintre ambele case ale legislației vor fi scutite de orice conturbare (Aplauze), pentru că numai cumpănind în linisce cestiunea vom putea aștepta cu siguranță realizarea scopului ce-l urmărim prin reformă. Eu speriez cu toate acestea, că ne va fi cu puțință să subșternem legislativei proiectul de lege amintit care e gata, încă în sesiunea aceasta.

„Ce privește antisemitismul, nu e de lipsă să se vorbească mai pe larg, părerile mele în această privință sunt cunoscute; repet și acum ce am spus cu altă ocaziune: în această cestiune nu sunt condus nici de simpatie nici de antipatie, ci numai de interesul bunului renume al Ungariei și al națiunii unguresci, care nu ne este este ertat a o stigmatiza. (Așa e!)

„Ce ne va aduce viitoriul, aceasta nici un muritor nu o poate ști; noi am vădut născându-se greutăți, ale căror plămuitori au mănecat din puncte de vedere contrare: încât pentru rezultat ei se ajutoară unul pe altul și poate că ambii servesc unei direcțiuni noi, ambii mână apa pe moara unui al treilea, pe moara aceluia, cari vor să restoaure starea de ordine actuală a Ungariei (Așa e! așa e!) În fața acestor tentative noi, după cum cred, toți împreună, facem tot ce pot să facă oamenii, guvernul și majoritatea, dacă e posibil în folosul binelui comun, sunt însă convinși, că noi vom servi același scop și atunci, când vom înceta de a mai fi guvern și majoritate, pentru că modalitatea împlinirii datorinței e schimbăcioasă, datorința însă nu e supusă la nici o schimbare. (Aplauze vii.)

Premitend aceste pe scurt ve mai pot da și asigurarea că încât pentru mine și cred că și din partea colegilor mei, pot se declar, că pe cât timp ni se arată perspectiva succesului, nu ne vom ostentă, nici vom perde poftă. Numai atunci ne vom părăsi locurile, când vom ajunge la convingerea, că situațiunea s'a schimbat și că vom pute folosi mai bine binelui comun în alt mod.

Cu aceste cuvinte semnificative ministrul president termină provocând partida la conclucrare și sprigin reciproc.

Cel din urmă discurs al Papei.

Sub acest titlu, ziarul „l'Italie“ dela 28 Decembre, publică un articol din care estragem următoarele:

Câte va pasage din discursul rostit de Papa, răspundend decanului Colegiului Sacru, care venise să l felicitare cu ocaziunea Crăciunului, au o semnificare specială.

Mai cu seamă pasagiul următor merită să fie însemnat: „Este cu totul dureros pentru inima noastră ca și pentru a d-v., de a vedea pretutindeni atacată sub prețeste false augusta religione a lui Christ și a divinei seale Soții. Chiar în sinul națiunilor celor mai catolice se arată în mii de chipuri acest spirit de ostilitate, care tinde a lua bisericii ori-ce influință socială, a micșora drepturile sale și-a presinta ca rându-făcătoare divina ei misiune.

„... În mijlocul atât-r cauze de lupte și de adenci agitațiuni, nu este cu neputință a nu avea cea mai mare dorință pentru pace. Noi, în umilința spiritului nostru, o cerem neîncetat, și mai cu seamă în aceste zile o cerem cu putere regelui pacific care a adus de odată cu nascerea sa pacea oamenilor, și-a le-a lăsat o plecând.“

Un ziar religios, comentează acest pasagiu în modul următor:

„El cere pacea, nu pacea cea rușinoasă care se cumără cu prețul capitulațiunilor, ci pacea echitabilă și respectoasă a drepturilor, care nu lasă nici învinși nici învingători.

„Această pace protestanta Germanie pare că este gata a o acorda definitiv, Francia, obosită de atâtea persecuțiuni, poate încă se restituie bisericii reparațiunile trebuitoare.

Poate că nu trebuie a da o însemnătate exagerată acestor comentarii, totuși nu se poate tăgădui că ele se potrivească foarte bine cu spiritul discursului pontifical și că visita principelui Germaniei, făcută Vaticanului, le da oare care însemnătate.

Vaticanul este partea lumii unde există mai puțin obiceiul de-a numi lucrurile cu numele lor; aci cugetarea este încungiuată de mii de velturi, de mii de rezerve cari au de scop de a nu o lăsa se apară într'un mod prea lămurit.

Cu toate acestea, nu este mai puțin permis cuiva de a se întreba dacă acest limbajiu puțin întunecos, ca și acela al vechilor auguri, n'are semnificarea unei amenințări îndestul de otărită în privința Franciei.

Papa a voit să dăcă Franciei: Sânteti prada spiritului revoluționar și-mi faceți rebel când eu doresc pacea. Această pace mi-o oferă Germania, aflați prin urmare că sânt amic al Germaniei, căci ea recunoaște influința mea socială, și aduce omagiu și nu consideră misiunea mea divină ca reu-făcătoare.

De aci până a dăcă Franciei, sânt inamicul vostru și aliatul Germaniei, nu este departe.

La cestiunea reuniunilor preoțesci la noi. *)

(Duplică.)

Nr. 141 al „Tel. Rom.“ la locul de frunte pune sub ochii cetitorilor sei o replică a dlui „D. P. P.“ la răspunsul meu din Nr. 135 și 136 al acestui ziar.

Se vede că „veritas odium parit“ se dovedește chiar și față cu dl. „D. P. P.“ Căci adevărurile ce i le-am descoperit în Nr. 135 și 136 ai „Tel. Rom.“ în loc să l înduplece a le recunoaște valoarea, l'au scos din flegmă și în faptă l'au sedus de după afirmațiunea dsale, „împinge cestiunea pe un teren cu totul personal, și dovedește că nici cestiunile cele mai nevinovate nu se mai pot astăzi tracta obiectiv, nici bărbații cei mai erudiți nu se pot astăzi emancipa de noianul trivialităților dălbice.“ Și această manieră merge așa de departe, în cât Dsa mă împodobesce cu epitete alese, îmi dă lecțiuni și indirect me îndrumă la subordinațiune, făcându-mă să înțeleg că dsa este din numărul „celor dela masa verde“.

Până acum, pecatele mele! am fost fericit ami auzi epitete ca „reformatist, luteranist, papistasist“ din cauza unor scrieri neînțelese de cei ce m'au cărtit: Acum vine dl „D. P. P.“ și indirect me numesce demagog și socialist de tot felul — fiind că am cutezat a apăra vederile preoțesci din tractul meu! Ar mai lipsi încă: comuward, nihilist și petroleist — și... halal de protopop!

Adevărat că dl Redactor în Nr. 143 mai pune o floriceică la lecțiunile dlui „D. P. P.“ spunend unui corespondent și prin acesta preoților din tract, că sântem prea susceptibili, că ne credem aproape infalibili, că pășim cu separatism, care tare ușor poate truce în anarhie. Dar cine le poate lua pe toate în serios!?

Vădend maniera dlui „D. P. P.“ de-a mi mistifica aserțiunile și a tracta cestiunea din punct de vedere personal, apoi asocierea dlui Redactor la această procedură, me hotărisem a răspunde cu... tăcerea.

Mai mulți preoți însă din tractul meu m'au provocat ca să răspund, și le fac pe voie, — deși cu nepălcere. Dl „D. P. P.“ ca să mă poată arăta cât mai jos, ear pe Dsa, deși necunoscut, cât mai sus, cu o filosofică scrupulositate reproduce din răspunsul meu tot ce n'am spus și n'am avut intențiune să dăc.

*) Trebuie să constatăm: că cu articolul acesta dl autor se pune cu totul pe terenul personalităților, cari nu convin demnității unei foi serioase. Cu toate acestea publicăm și această „Duplică“ pentru că se numesce așa, și pentru că are precedentele sale în foaia noastră. Dealtminte lășăm, ca publicul cetitoriu se afle și mai bine: ce este în „Duplică“ aceasta ad rem, și ce este ad personam. Red.

Spre a oglinda specifică Dsale scrupulositate în reproducere și reasumare ar trebui să pun în paralelă tot ce am scris eu și ce mi pune Dsa în condeiu. Aceasta însă este superfluu. Onoratul cetitor de va afla interes va binevoi a o face însuși, ori apoi se va mulțami cu un exemplu: În Nr. 135 „Tel. Rom.“ coloana a doua din fruntea ziarului, eu vorbesc despre „preoțimea din tract, căreia dl D. P. P. i spune că pe când dsa a cugetat mult asupra acestei idei, preoțimea care o susține a cugetat puțin“, la care adaug, tot cu aluziune la preoțime: „unul (Dsa) a cugetat stând la masă sau fumându-și sugara în comoditate, altul (preoțimea) întimpinând neajunsurile cu cari trebuie să se lupte“ apoi în coloana a treia: „Până a nu răspunde la aceste puncte... îmi iau voie a constata că nu Dsa este chemat a decreta că există sau nu necesitatea, pe care Dsa nu o simte. Chiamat a constata necesitatea reuniunii poate fi numai acela, care îi simte lipsa. Acesta e preotul dela sate, nu dl „D. P. P.“ carele ni se pare cunoaște greutățile preotului numai din teorie.“ Aceste aserțiuni dl „D. P. P.“ în Nr. 141, locul de frunte, coloana a doua, le reproduce în reasumat: „dl Popescu... basat pe experiența sa îndelungată de 2¹/₂ luni de când este protopresbiter... disputând dreptul celor dela masa verde, cari știu fuma numai țigări, a vorbit în asemenea materie.“

După dl. D. P. P. „când am spus eu că „nu dsa este chemat a decreta necesitatea reuniunii, ci preotul dela sate?“ eu am disputat dreptul dlor asesori consistoriali, celor dela masa verde, de a vorbi în asemenea materie; când am scris că „Dsa a cugetat stând la masă sau fumându și sugara în comoditate: am spus că cei dela masa verde (între care se subînțelege primo loco, ca reprezentant) „știu fuma numai țigări,“ și când am spus că „preoțimea din tract a cugetat întimpinând neajunsurile cu cari trebuie să se lupte“: „m'am basatu pe experiența mea îndelungată de 2¹/₂ luni, de când sunt protopresbiter“.

Fiind acesta spiritul întregului articol cine se va mai îndoi că nu merită să fie în fruntea „Telegrafului rom.“ după cum ne spune „D. P. P.“

Ca să se arete cu spirit dl „D. P. P.“ spune lumii că eu cred a fi „resturnat filosofia întreagă prin exemplul unei clăi de fin lovită de fulger.“ Dacă din nefericire „filosofia întreagă“ ar consta din teoria dsale ilustrată prin exemplul citat: apoi da, dăc și eu „filosofia întreagă“ ar fi resturnată. Căci definițiunile pretinse filosofice, prin exemple se întăresc sau se duc ad absurdum.

Dar dl „D. P. P.“ care este peste ori ce personalitate și rămâne obiectiv, îmi spune în termini diplomatici că eu nu știu filosofia, că prin urmare nu stă cu mine de vorbă, fiind că filosofia nu se învață pelângă clăile de fân, și 'mi aduce aminte de „Sutor ne ultra crepidam“.

Este drept, și aceasta nu e lipsă să o spun, că n'am titula de Dr. în filosofie; de am învățat filosofia sau nu, aparține altei rubrici. Un lucru însă este pe deplin hotărit că nu toți câți au învățat de rost filosofia, ca să facă examen, au drept a scrie în beata filosofie — de nu se va face excepțiune în „Telegraful român.“ De altminte dl „D. P. P.“ m'ar deobliga mult dacă mi-ar cita opul din care Dsa și-a învățat teoria filosofică pe care mi-am luat voie a i-o critica.

Vinind dl „D. P. P.“ post tot discrimina reum către sfârșitul replicii sale și la obiect, ne spune că are puțin se combată, fiindcă eu am produs puține argumente. Ear din cele puține, ca să și facă lucru mai ușor, sare deodată la bibliotecă. Și dsa ține pe indulgenții cetitori ai „Telgr. rom.“ destul de naivi se creadă că dsa m'a combătut prin o exclamațiune, urmată de o întrebare, cari n'au de a face nimic cu bibliotecile din cestiune. Cu exclamarea: „Ei bine acolo am ajuns, ca și dl Popescu ca protopresbiter să se îndoiască în vitalitatea statutului organic și în bunăvoința și activitatea consistoarelor eparchiale“ numai nu se dovedește că comitetele și consistoriile au făcut bibliotecă pe seama preoților. Eu adecă mi-am fost permis a arăta că comitetele protopresbiterale și consistoriile eparchiale n'au făcut, nu fac, și prin urmare nu este speranță că vor face bibliotecă pe seama preoților, și dl „D. P. P.“ crede că mirându-se dsa „dela masa verde“ că eu mă îndoiesc, a făcut se dispară starea lucrurilor. Cine va fi mai naiv decât mine, creadă, eu unul cred contrarul.

Ei, dar dsa mai crede ceva, anume că eu sânt „destul de îndrăzneț... a da vot de neîncredere consistoriilor, comitetelor protopresbiterale“ descoperind că ele nu fac bibliotecă pentru eparchi și protopresbiterate, precum a fost susținut dl „D. P. P.“. Și ca să-mi arete ad oculos ce sânt eu capabil să susțin, mă intrăbă: „Au doară nu știe dl Popescu că și la archidieceasă avem o bibliotecă de 5000—6000 tomuri?“

Dela prudența unui domn „dela masa verde“ mă asteptam la ori ce argument serios, numai la

